

je doslej branil pred svojim lastnim ničem. Zakaj, čeprav je v družbi pritikavcev vse dovoljeno, tudi najrši zločini, je dovoljeno vse samo toliko časa, dokler lahko to pokrivaš s plaščem pravičnosti. Zato je zmeraj treba vkleniti zmaja, ki bruha resnico: umetnost. Toda umetnost je ena izmed tistih redkih stvari, ki jih ni mogoče vkleniti: kadar se namreč komu posreči, da jo spravi v verige, preneha biti umetnost.

V Joyceovem primeru je bil, kakor rečeno, na njegovi strani čas, bridki čas po vojni, ki je bil, kakor vse take dobe, poln razočaranja nad obljubami, ki se niso izpolnile. On je bil njegov besednik, razbijalec iluzij in prejšnje zaničevanje in očitki so se sprevrgli v naravnost pretirano hvalo in občudovanje, morda tudi iz nekega temnega občutka, da moraš hvaliti tisto, kar hočeš pokopati. In tako je James Joyce umrl zelo slaven leta 1941, ob koncu dobe, ki ga je najprej obsodila in nato povzdignila. Njegov »Ulysses« pa živi, ne samo kot knjiga, temveč tudi kot simbol neke zmage.

Mira Miheličeva

ZAPISKI

ANTOLOGIJA PARTIZANSKIH PESMI V NEMŠČINI

Lani je pri nemški založbi Aufbau v vzhodnem Berlinu izšel droben izbor jugoslovanske lirike. Posebnost te knjižice prevodov je njen tematski okvir: omejuje se, z izjemo nekaj starejših ljudskih pesmi, izključno na poezijo, ki je nastajala v času našega revolucionarnega boja. Zbirka z naslovom Ti črna zemlja in podnaslovom Pesmi jugoslovanskih partizanov prinaša 25 tekstov, od tega je 6 ljudskih, ostale pa so napisali Desanka Maksimović (5), Vesna Parun (4), Jure Franičević-Pločar (5), Skender Kulenović (1), Peter Levec (2), Oton Zupančič (1), Oskar Davičo (1), Branko Čopić (5) in Ivan Čače (1). Knjigo je uredila in prevedla nemška pesnica hrvaškega rodu Ina Jun-Broda, ki že dalj časa z uspehom opravlja vlogo posrednika med našimi literaturami in nemškim jezikovnim področjem.

Iz navedenega spiska avtorjev in števila njihovih pesmi kakor tudi iz kompozicije knjige lahko sklepamo, da ni bil namen prevajalke predstaviti nemški publikli najznačilnejše predstavnike naše partizanske poezije, ampak podati bolj ali manj značilen prerez ustvarjalnega odraza našega boja v celoti. Zbirka izpričuje ob tem osnovnem vodilu še nekatere posebnosti, ki si jih lahko pojasnimo iz prevajalkine subjektivne usmerjenosti. Ina Jun-Broda je ob nekaj starejših socialnih ljudskih pesmih odmerila precejšen poudarek poeziji, ki opeva trpljenje ljudstva pod fašistično okupacijo, dodala je nekaj opisnih partizanskih pesmi in ob koncu še nekaj tekstov, posvečenih novemu življenju ob osvoboditvi domovine. Knjiga zapuša precej enoten vtis, vendar ne predstavlja naše partizanske lirike v celoti in je morda niti ne predstavlja z njene najznačilnejše strani, posebej še, če pregledujemo njen slovenski

delež. Močan poudarek je prevajalka odmerila ljudski poeziji in na ljudsko tradicijo vezanim avtorjem (Skender Kulenović, Branko Čopić, Jure Franičević-Pločar), da bi tako podprla svojo tezo o oživitvi in preroditvi ljudske poezije v naši narodnoosvobodilni vojni. Ta teza je vsaj deloma točna za partizansko poezijo med Srbi in Hrvati, vendar se mi zdi, da bi bilo treba več poudarka dati tisti poeziji, ki je zrasla neposredno iz živega toka naše predvojne revolucionarne pesmi. Kljub še tako osebnim merilom ne bi smela manjkati v antologiji jugoslovanske partizanske lirike poezija Mateja Bora, prvega slovenskega in jugoslovanskega partizanskega pesnika, ki bi tudi glede prevedljivosti, kar navaja prevajalka v spremni besedi kot drugo vodilo izbora, ne delala posebnih zaprek. Borova poezija bi dala knjigi tisto dimenzijo, ki jo najbolj pogrešamo: revolucionarno in zavestno uporniško.

Borova odsotnost je nedvomno največja pomanjkljivost knjige, vendar je po naših merilih, ki izvirajo iz temeljitejšega poznavanja gradiva in iz doživljene situacije, zlasti pa zato, ker je prevajalka razmeroma močno upoštevala manj značilna imena, izbor še zmeraj nepopoln brez Kajuha, Ivana Gorana Kovačiča, Vladimira Nazora, vsaj enega Makedonca in z eno samo, ne najznačilnejšo pesmijo Oskarja Daviča. V tujini je zbirka kljub temu vzbudila primerno pozornost. Kritik dunajskega kulturnega mesečnika Tagebuch Karl M. Benedek je v marčni številki napisal o knjigi obširno poročilo, v katerem s priznanjem govori o izboru in prevodu ter priporoča knjigo številnim bralcem v Avstriji in Nemčiji, posebej še tistim, ki zaslepljeni od hitlerjevske ali nacionalistične propagande prezirajo velike moralne in ustvarjalne sile svojih južnih sosedov.

Manj pripomb kot k izboru je mogoče nasloviti na samo prevajalsko delo. Opravljeno je skrbno, s poslušom za ritmično obnovitev izvorne melodije v tujem jeziku, čeprav so ponekod opazne trdote in poznamo predvsem Levčevo Požgano vas v prožnejšem prevodu pokojne Lili Novy. Uspeli so predvsem prevodi pesmi Desanke Maksimović in Vesne Parun, ki se jima je prevajalka notranje najbolj približala. V celoti ji gre za opravljeno delo vse priznanje.

Kljub navedenim šibkostim pri izboru opravlja knjiga jugoslovanskih partizanskih pesmi pomembno posredniško vlogo, saj kot prva povojna antologija v nemškem jeziku odpira širokemu krogu tujih bralcev vrata v našo poezijo. S tega vidika jo je treba pozdraviti in želeti, da ne bi ostala samo prva in edina lastovka, ampak predvsem uvod v globlje in intimnejše spoznavanje naših književnosti med nemškimi bralci.

Kajetan Kovič

V zadnji številki se je vrnilo nekaj tiskovnih napak. Pravilno na str. 475 vzvišen namesto zvišan, na str. 475 Zupanič namesto Zupančič, na str. 480 Lojze namesto Loze, na str. 385 Krista Alba namesto Krista alba.